

RECEPCIJA KNJIŽEVNE I KULTURNE DJELATNOSTI NIKOLE ANDRIĆA

Sažetak

O hrvatskome književniku, filologu, prevoditelju, teatrologu, novinaru i prevoditelju Nikoli Andriću najčešće se pisalo povodom njegovih jubileja. Razmatrajući raznolike književne, kazališne i kulturne prinose Nikole Andrića, brojni kritičari ističu da je bio poliglota i erudit čiji je književnopovijesni i esejistički rad nadmašio onaj beletristički. Posebice se naglašavaju Andrićeve zasluge za razvitak hrvatskoga kazališnog života, kako u Zagrebu tako i u Osijeku, gdje je bio utemeljitelj i prvi upravitelj Hrvatskoga narodnog kazališta.

U povijestima hrvatske književnosti Andrić je zastupljen tek rubno s nekim od važnijih obavijesti o njegovu bogatom kulturnom stvaralaštvu. Iznimno, pišući o Nikoli Andriću, Mate Ujević u prvom svesku *Hrvatske enciklopedije* (1941.) te Slavko Ježić, u svojoj *Hrvatskoj književnosti* (1944.) izdvajaju Andrićev kritičarski i književnopovijesni rad, njegove prinose poznavanju hrvatskoga književnog jezika i izdavanju narodnih pjesama, a osobito pokretanju *Zabavne biblioteke* u kojoj je objavljeno više od šest stotina svezaka iz svjetske književnosti.

U novije doba o Andrićevu stvaralaštvu objavljeno je nekoliko važnijih prinosa među kojima je studija Katicice Čorkalo („Svestrani naš Vukovarac Nikola Andrić“, 2011.) te disertacija Vesne Vujić (*Jezik i jezikoslovlje Nikole Andrića*, 2014.). Važan prinos recepciji Nikole Andrića bio je Znanstveni skup o Nikoli Andriću održan u Vukovaru, Zagrebu i Pečuhu od 20. do 22. listopada 2022. kao 19. znanstveni skup u nizu *Hrvatski književni povjesničari*, nakon kojeg slijedi objavljivanje *Zbornika o Nikoli Andriću* (ur. T. Maštrović) s tridesetak znanstvenih i stručnih priloga o uglednom znanstveniku i svestranom kulturnom djelatniku.

Ključne riječi: Nikola Andrić, recepcija književne i kulturne djelatnosti

ANDREA SAPUNAR
KNEŽEVIĆ*

UDK:
821.163.42.0Andrić,N.

Prethodno priopćenje
Preliminary communication
DOI 10.47960/2831-
0322.2024.2.28.105

* Dr. sc. Andrea Sapunar Knežević, znanstvena savjetnica, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, asapunar@hazu.hr

O hrvatskome književniku, filologu, prevoditelju, teatrologu i novinaru Nikoli Andriću (Vukovar, 5. prosinca 1867. – Zagreb, 7. travnja 1942.) najčešće se pisalo povodom njegovih jubileja, izvan obljetnica rijetko je bio predmetom većega zanimanja znanstvenika. Razmatrajući raznolike književne, kazališne i kulturne prinose Nikole Andrića, brojni kritičari u pravilu su isticali da je bio poliglota i erudit čiji je književnopovijesni i esejistički rad nadmašio onaj beletristički. Posebice su se naglašavale Andrićeve zasluge za razvitak hrvatskoga kazališnog života, kako u Zagrebu tako i u Osijeku, gdje je bio utemeljitelj i prvi upravitelj Hrvatskoga narodnog kazališta u tome gradu.¹

Nikoli Andriću pripadaju osobite zasluge, kako za proučavanje hrvatskoga jezika, hrvatske književnosti, hrvatskoga kazališta, ali i cjelokupne kulturne baštine. Jedan je od naših najvećih jezikoslovaca, kazališnih djelatnika, kulturnih radnika, leksikografa, dramaturga, izdavača narodnih priča i pjesama, čiji stvaralački opus čini više od 400 bibliografskih jedinica, raznih spisa, zapisa, knjiga, novinskih članaka, polemika, pa i već po tome zauzima posebno mjesto u hrvatskoj kulturi i književnosti.²

¹ Iz literature o Nikoli Andriću izdvajamo: Janko Lokar: Dr. Nikola Andrić, Izvori starih kajkavskih drama. *Archiv für slavische Philologie*, 1904, XXVI/2, str. 284-290. — Stjepan Miletić: Nikola Andrić. Hrvatsko glumište 1894–1899. Zagreb 1904. — Branko Vodnik: Pod apsolutizmom. *Savremenik*, 2(1907) 2, str. 65-70. — Stjepan Ivšić: Dr. N. Andrić, Branič jezika hrvatskoga. *Hrvatski pokret*, 7(1911) br. 124-125, 128, 141, 151, 173. — Jovan Skerlić (J. S.): Dr Nikola Andrić: Branič jezika hrvatskoga. *Srpski književni glasnik*, 1911, XXVI/12, str. 962-967. — Vatroslav Rožić: Dvije tri o Andrićevu »Braniču jezika hrvatskoga«. *Nastavni vjesnik*, 20(1911–12) 1, str. 54-63, 3, str. 222-226. — Vatroslav Jagić (V. J.): Für die Reinheit der serbokroatischen Schriftsprache. Branič jezika hrvatskoga. *Archiv für slavische Philologie*, 1912, XXXIII/3–4, str. 497-499. — Ivan Krnić: Jedan naš radnik (Nikola Andrić). *Hrvatska njiva*, 1(1917) 40, str. 715-717. — August Cesarec: Od dvoglava orla do Zabavne biblioteke. *Književna republika*, 2(1924–25) I/3, str. 112-116. — Ivan Esih (ie): Češki glas o dru Nikoli Andriću. *Jutarnji list*, 26(1937) 9294, str. 8. — Isti: Talijanski esej o dru Nikoli Andriću. *Ibid.*, 9299, str. 11. — Stjepan Miletić: Kako je dr Nikola Andrić postao 1894. dramaturg zagrebačkog kazališta. *Komedija*, 4(1937) 41(173), str. 12–15. — Ivo Hergešić: Le soixante-dixième anniversaire de Nikola Andrić (s opširnijom lit.). *Annales de l'Institut français de Zagreb*, 1–2(1937–38) 2/3, str. 161-167. — Branko Krmpotić: Rječnik-slikovnica. *Novo doba*, 21(1938) 30, str. 10. — Dušan Žanko: Uz četverostruki jubilej dra Nikole Andrića. *Hrvatska smotra*, 6(1938) 1, str. 38-39. — Vinko Lozovina: Teško je to prevesti dobro lirsku pjesmu. *Hrvatski glasnik*, 2(1939) 84, str. 22. — Mate Ujević: Život i rad dra Nikole Andrića. *Hrvatska pozornica*, 7(1941–42) 31, str. 1–5. — Ivan Esih (ie): Dr. Nikola Andrić. *Prosvjetni život*, 1(1942) 1/2, str. 94-95. — Vladimir Kovačić (v. k.): Umro dr Nikola Andrić. *Nova Hrvatska*, 2(1942) 83, str. 11. — Julije Benešić: Srijemci u književnosti. *Spremnost*, 3(1944) 144, str. 9. — Potpuniju lit. do 1941. vidi u Bibliografiji rasprava, članaka i književnih radova 1, 2. i 3. Zagreb 1956, 1957 i 1959, a do 1945. u Leksikonu pisaca Jugoslavije, 1. Novi Sad 1972.

² Djela Nikole Andrića: *Prijevodna beletristika u Srba od godine 1777–1847*. Zagreb 1892. — *U vagonu* (pseud. Miloje Fruškogorac). Zemun 1894. — *Spomen-knjiga Hrvatskoga zemaljskog kazališta*. Zagreb 1895. — *Odgovor na odgovor Živanovića. Prilog konačnome sporazumu*. Zagreb 1899. — *Izvori starih kajkavskih drama*. Rad JAZU, 1901., 146, str. 1-77. — *Značenje Marka Marulića*. Zagreb 1901. — *Iz ratničke književnosti hrvatske*. Zagreb 1902. — *Život i književni rad*

PRIKAZI ANDRIĆEVA RADA U POVIJESTIMA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

U povijestima hrvatske književnosti Andrić je zastupljen uglavnom s nekom od važnijih obavijesti o njegovu bogatom kulturnom stvaralaštvu. No, u *Hrvatskoj književnosti* Mate Ujevića, objavljenoj godine 1932., ne spominje se Nikola Andrić,³ pri čemu valja spomenuti da mu je nepunih deset godina kasnije isti autor u uglednoj *Hrvatskoj enciklopediji* posvetio primjeren prostor, na što ćemo se osvrnuti u daljnjemu tekstu u prikazu enciklopedijskih natuknica o Nikoli Andriću. Istaknuti hrvatski književni povjesničar Slavko Ježić godine 1944. pisao je o Nikoli Andriću u svojoj *Hrvatskoj književnosti*, posebno izdvojivši Andrićev kritičarski i književnopovijesni rad, a navodeći važnost Andrićeva rada za kazalište, ističući njegove prinose poznavanju hrvatskoga književnog jezika te njegovu brigu za izdavanje narodnih pjesama, a osobito pokretanje *Zabavne biblioteke* u kojoj je objavljeno više od šest stotina svezaka iz svjetske književnosti, pa je priređivač njome stekao najveću popularnost.⁴ Ježić navodi kako je prva knjiga u toj biblioteci bila *Krotko janje* od Dostojevskoga (1913.), a posljednja, 603., *Francuska lirika* koju je upravo on priredio godine 1941.⁵ Ježić izdvaja Andrićevu ocjenu „Pobratimstva“ Luke Botića, djelo koje Andrić smatra najboljim književnim ostvarenjem toga pisca,⁶ dok u ocjeni romantičkoga epa *Kohan i Vlasta* Franje Markovića ističe Andrićevu prosudbu o utjecaju Mickiewicza na hrvatskoga pjesnika.⁷ Pišući o generacijskim prijeporima u razdoblju moderne, Slavko Ježić navodi Nikolu Andrića godine 1900. kao suradnika novopokrenutoga časopisa *Život* Društva hrvatskih umjetnika te 1906. *Glasa Matice hrvatske*.⁸

Godine 1960. o Nikoli Andriću pisao je književni povjesničar Antun Barac, i to u drugome dijelu knjige *Hrvatska književnost* pod naslovom *Književnost pedesetih i šezdesetih godina* u kojoj je u *Opću literaturu* uvrstio dvije knjige Nikole Andrića: *Spomen-knjigu Hrvatskoga zemaljskog kazališta* (1895.) te *Pod apsolutizmom* (1906.). Ocjenujući književni rad pojedinih pisaca u navedenome razdoblju, Barac se rado

---

Pavla Solarića. Rad JAZU, 1902., 150, str. 103-194. — *Pod apsolutizmom*. Zagreb 1906. — *Branitelj jezika hrvatskoga*. Zagreb 1911. — *Od Balkana do Montblanca*, 1–2. Zagreb 1927. — *Šta je šta. Stvarni hrvatski rječnik u slikama* (suautor Iso Velikanović). Zagreb 1938.

³ Usp. Mate Ujević, *Hrvatska književnost, Pregled hrvatskih pisaca i knjiga sa slikama*, Jeronimska knjižnica, uređuje dr. Josip Andrić, knj. 364., Zagreb, 1932., br. 208

⁴ Usp. Slavko Ježić, *Hrvatska književnost od početka do danas 1100 – 1941*. Naklada A. Velzek, Zagreb, 1944., ponovljeno izdanje, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1993., str. 227, 255, 295, 302, 303, 321, 362.

⁵ Usp. isto, str. 295-296.

⁶ Usp. isto, str. 227.

⁷ Usp. isto, str. 255.

⁸ Usp. isto, 302-303.

poziva na Andrićeve prosudbe. Tako ističe da je: „Općenito mišljenje o [Janku] Jurkoviću najbolje izraženo u Andrićevoj knjizi *Pod apsolutizmom*.“⁹ Dalje navodi da u pojavi prve uspjelije Jurkovićeve pripovijetke *Ulomak iz lomna i kršovita života* Andrić vidi „znakove gotovo evanđeoskog objavljenja u tmici i turobnosti tadašnje hrvatske književnosti“ te da je ispod piščeva „pera sve izlazilo zaobljeno, izrađeno i ugladeno. Jezik mu je dotjeran a stil pozlaćen. Jurković je bio, pa i do danas ostaje, jedan od najboljih naših stilista.“¹⁰ Barac ističe Andrićeve ocjene književnih djela Luke Botića, Ilije Okrugića, Grge Martića, Dragojle Jarnević, kojoj inače posvećuje opširan prikaz, te manje poznatih pjesnika Vladimira Nikolića i Janka Tombora.¹¹

U *Povijesti hrvatske književnosti* Ive Frangeša iz 1987. Nikolu Andrića spominje se dva puta i to isključivo u potpisima pod slikama; kao urednika najvećega broja, od ukupno deset svezaka *Hrvatskih narodnih pjesama*, što ih je od 1896. do 1942. objavljivala Matica hrvatska,¹² te uz naslovnicu *Spomen-knjige* koju je sastavio Nikola Andrić, a objavljena je 1895., uz otvorenje nove zgrade Hrvatskoga zemaljskog kazališta u Zagrebu.¹³

Dubravko Jelčić u svojoj *Povijesti hrvatske književnosti* objavljenoj 2004. posve kratko spominje Nikolu Andrića tek usputno navodeći da je on autor parcijalne književno-povijesne prosudbe *Pod apsolutizmom* (1906.).¹⁴

U svojim dvjema književnopovijesnim pregledima *Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća* (1997.)¹⁵ i *Hrvatska književnost* (1982.)¹⁶ Miroslav Šicel ne spominje Nikolu Andrića, no u trotomnoj *Povijesti hrvatske književnosti*, što ju je objavio godine 2004., spominje ga na nekoliko mjesta. Tako u *Knjizi prvoj*, navodeći kako je Nikola Andrić jedan od rijetkih književno-kritičkih ocjenitelja Dragojle Jarnević, podsjeća da je Andrić u svojoj studiji *Pod apsolutizmom Historija šestoga decenija hrvatske književnosti /1850. – 1860./*,¹⁷ osvrćući se na neke prethodne napise o toj književnici, isticao kako je malo pretjerano tvrditi da „je Jarnevićeva unijela ufinjeno psihološko

⁹ Antun Barac, *Hrvatska književnost. Književnost pedesetih i šezdesetih godina*, JAZU, Zagreb 1960., str. 125.

¹⁰ Nikola Andrić, *Pod apsolutizmom*, 35-36.

¹¹ Usp. A. Barac, n. dj., str. 134, 145, 160, 163-165, 167, 176, 203, 204, 205, 206.

¹² Usp. Ivo Frangeš, *Povijest hrvatske književnosti*, Nakladni zavod Matice hrvatske / Cankarjeva založba, Zagreb – Ljubljana, 1987., str. 185.

¹³ Usp. isto, str. 199.

¹⁴ Usp. Dubravko Jelčić, *Povijest hrvatske književnosti*, Naklada Pavičić, Zagreb, 2004., str. 337.

¹⁵ Usp. Miroslav Šicel, *Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća*, Školska knjiga, Zagreb, 1997.

¹⁶ Usp. Miroslav Šicel, *Hrvatska književnost*, Školska knjiga, Zagreb, 1982.

¹⁷ Usp. Nikola Andrić, *Pod apsolutizmom Historija šestoga decenija hrvatske književnosti /1850. – 1860./*, Matica hrvatska, Zagreb, 1906., str. 127.

analiziranje, koje do tog doba nije naša novija literatura gotovo nikako poznavala¹⁸. Pišući o književniku Iliji Okrugiću, Miroslav Šicel kao ilustraciju Okrugićeva novelističkog rada¹⁹ citira Andrićeve riječi iz spomenute književnopovijesne studije, gdje on za Okrugića pomalo ironično tvrdi da je bio „neki polu-historik i polu-etnograf koji je nastojao svoju učenost proturati pod vidom beletrističkih sastavaka“²⁰. Određujući, pak, svoje poglede na književno stvaralaštvo Adolfa Vebera Tkalčevića, Šicel ponovno citira Andrića: „Sav svoj pripovjedački dar razvio je Veber tek petnaest godina kasnije u svojoj krasnoj pripovijesti ‘Nadala Bakarka’ koju je štampao u *Viencu*. U to doba završio je Veber dio svog gramatičkog truda, pa mu se ovaj novelistički rad može smatrati kao zelena oaza u pustoti suhog slovnčkog rabotanja.“²¹

Godine 2004. objavljena je *Povijesti hrvatske književnosti* Slobodana Prosperova Novaka u kojoj je drugi svezak naslovljen *Između Pešte, Beča i Beograda*.²² Jedno od poglavlja toga sveska jest *Nikola Andrić i Vladoje Dukati, književni popularizatori* u kojemu Novak ističe da je Andrić jedno vrijeme u središnjemu nacionalnom kazalištu bio glavnim pomoćnikom reformatora Stjepana Miletića, objavivši, također, niz vrlo važnih knjiga o književnosti. Novak smatra da je Andrić autor i „danas djelomično aktualnih i vrlo akribičnih *Izvora naših kajkavskih drama*, a njegova je i knjižica koja opisuje hrvatsku književnost za vrijeme bečkog apsolutizma.“²³ Ipak, ono po čemu će se Andrić najviše pamtiti, ističe Novak, „jest njegovo pouzdano kretanje u stranim književnostima o kojima je najčešće u *Viencu* objavio stotine bilježaka, vijesti, kritika i komentara. Kasnije je postao glavnim urednikom slavne *Zabavne biblioteke* koja je od 1914. pa nadalje presudno oblikovala književni ukus čitateljske publike. U toj ediciji Andrić je nepogrešivo birao prijevodne naslove pri čemu je sam najviše prevodio francuske autore.“²⁴ Novak zaključuje kako je „ovaj urednik i kazališni praktičar, kritičar i pisac znanstvenih radova te ujedno vrsni jezikoslovac, objavio uzornu knjigu *Branič jezika hrvatskoga* u kojoj se 1911. zalaže za čistoću i logičnost književnoga jezika, a posebno onoga u književnim i novinskim tekstovima.“²⁵

¹⁸ Miroslav Šicel, *Povijest hrvatske književnosti XIX. stoljeća. Knjiga I. Od Andrije Kačića Miošića do Augusta Šenoje (1750. – 1881.)*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2004., str. 116.

¹⁹ Usp. M. Šicel, n. dj., str. 120.

²⁰ N. Andrić, n. dj., str. 64.

²¹ M. Šicel, n. dj., str. 128.

²² Usp. Slobodan Prosperov Novak, *Povijest hrvatske književnosti*, sv. II., *Između Pešte, Beča i Beograda*, Marijan tisak, Split, 2004.

²³ Isto, str. 105.

²⁴ Isto.

²⁵ Isto.

ENCIKLOPEDIJSKE I LEKSIKONSKE NATUKNICE O NIKOLI ANDRIĆU

Godine 1941. u prvome svesku *Hrvatske enciklopedije* objavljena je natuknica o Nikoli Andriću kojoj je autor književni povjesničar i leksikograf Mate Ujević.²⁶ Dr. Nikola Andrić kao i dr. Mate Ujević, uz ostale, bili su članovi Izdavačkoga odbora te ugledne edicije, s tim da je Mate Ujević ujedno bio i njezin glavni urednik. U natuknici Ujević navodi da je Andrić rođen u Vukovaru u obrtničkoj obitelji od oca Mate, remenara i mjesnoga suca, i Julijane, rođ. Mađarević, te da je pučku školu završio u Vukovaru, a gimnaziju 1887. u Osijeku. Po nagovoru vladina povjerenika na maturi prof. F. Maixnera pošao je na studij slavistike i romanistike u Beč, gdje je slušao Jagića i Mussafiju. Godine 1889. odlazi u Pariz, gdje je uz ostale slušao predavanja Gastona Parisa i L. Légera. Od 1891. do 1893. profesor je na zemunskoj gimnaziji. U Zemunu se oženio barunicom Stefanijom Jović. Godine 1894. imenovan je dramaturgom Hrvatskoga zemaljskog kazališta u Zagrebu te na tome mjestu ostaje naredne četiri godine da bi ponovno bio dramaturg od 1901. do 1907. kada odlazi u Osijek gdje je osnovao Hrvatsko narodno kazalište s dramom, operom, operetom i baletom. Godine 1908. u Zagrebu postaje urednik prosvjetne rubrike u *Narodnim novinama* i profesor I. realne gimnazije i Glumačke škole. Godine 1913. pokreće *Zabavnu biblioteku*. Nakon Prvoga svjetskog rata postaje intendant Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu. Godine 1926. pomoćnik je ministra prosvjete Stjepana Radića, a 1927. umirovljen je.

Zatim se Ujević osvrće na književni rad Nikole Andrića navodeći da je on svoje prve radove objavio još kao gimnazijalac godine 1887. u *Srijemskom Hrvatu* (parodija Korajčeva *Lova na sjedečke*) i otada piše u novinama i časopisima (*Vienac*, *Prosvjeta*, *Glas Matice hrvatske* i dr.). Piše feljtone (*U vagonu*, Zemun, 1894.), brojne putopise koji su izlazili u raznim časopisima i zasebnim knjigama (*Od Balkana do Montblanca*, I.-II., Zabavna biblioteka, Zagreb, 1927.).

Autor natuknice precizno navodi i Andrićeve književnopovijesne rasprave (*Prijevodna beletristika u Srba od god. 1777 do 1847*, pretiskano iz *Vienca*, Zagreb, 1892.; *Izvori starih kajkavskih drama*, Rad J. A., 146 i zasebno, Zagreb, 1902.; *Značenje Marka Marulića*, Zagreb, 1901.; *Iz ratničke književnosti hrvatske*, iz *Prosvjete*, Zagreb, 1902.; *Pod apsolutizmom*, Matica hrvatska, Zagreb, 1906.). U ovu vrstu Andrićeva rada uvrštava i njegove komentare starijih književnih djela, navodeći njegov uvod Mažuranićevu epu *Smrt Smail-age Čengića*, Zagreb, 1922. te uvod i komentar Markovićevoj „epskoj pjesni“ *Kohan i Vlasta*, Zagreb, 1923.

²⁶ Usp. M[ate] U[jević], Andrić Nikola, *Hrvatska enciklopedija*, sv. 1, Naklada Konzorcija Hrvatske enciklopedije, Zagreb, 1941., str. 431-432.

Autor enciklopedijske natuknice osvrće se i na Andrićevo priređivanje Matičine edicije *Hrvatske narodne pjesme*, u okviru koje je uredio šest knjiga, četiri knjige ženskih narodnih pjesama, dvije junačkih, nastavivši uspješno rad Stj. Bosanca, I. Marjanovića i I. Broza. Naglašava da Andrić uz narodne pjesme objavljuje bilješke o inačicama, motivu i jeziku u svakome svesku, a u osmoj knjizi donosi raspravu u kojoj je odredio poseban položaj etosa i ostalih važnijih karakteristika hrvatskih narodnih pjesama. Filologijom u užemu smislu riječi Andrić se nije bavio, ali je, ističe Ujević, dao dva odlična priloga hrvatskoj leksikografiji i pravopisu: godine 1911. objavio je knjigu *Branič hrvatskoga jezika*, a 1938. izišao je rječnik *Šta je šta* u obradi N. Andrića i I. Velikanovića, što je prvi rad na hrvatskome jeziku ove vrste; naime, u riječi i crtežu prikazani su svi pojmovi suvremenoga života.

Ocjenjujući cjelokupan rad Nikole Andrića, Mate Ujević naglašava da je „najveću kulturnu aktivnost razvio kao dramaturg te kao prevodilac i urednik *Zabavne Biblioteke*. Kao dramaturg preveo je velik broj drama iz svjetske književnosti, brinuo oko ljepote jezika i dikcije; kao urednik ZB pokazao je zamjernu izdržljivost ne samo u uređivanju, nego i u prevođenju. Preveo je preko 100 drama, romana i pripovijesti“.²⁷

Andrić ne izdaje samo posebna djela nego i razvija različitu djelatnost na brojnim područjima. Bio je predsjednik Društva hrvatskih književnika, starješina Matice kazališnih dobrovoljaca i predsjednik Društva prijatelja Poljske. Na kraju natuknice o Nikoli Andriću Ujević donosi njegovu bibliografiju u kojoj izdvaja skupine: *Prijevođa romana i pripovijesti*, *Prijevođa drama* te *Polemike*, potom slijedi i literatura o Nikoli Andriću.

Godine 1943. u leksikonu *Naša domovina*, sv. 2, u poglavlju *Kazališna umjetnost* Branimir Livadić navodi prinose Nikole Andrića hrvatskomu kazalištu, naglašavajući da je „Andrićev rad u kazalištu, uz neprocjenjive njegove zasluge za izpravnost jezika na pozornici, povezan sa svim uspjesima našeg scenskog života u znaku najboljih tradicija Demetrovih i Miletičevih.“²⁸ Livadić ističe da je u vrijeme povjerenika dra N. Andrića „ostvareno nadasve važno gostovanje moskovskoga Hudožestvenoga teatra“ kada su izvedena djela Čehova, Ostrovskega, Dostojevskoga i Gorkoga, „koja su bila u nas pravo otkrivenje nečuvenih scenskih ljepota, koje su imale duboki dojam na sav naš kasniji dramski rad.“²⁹ Pišući o teatrološkim prinosima povijesti hrvatskoga kazališta u navedenome leksikonu, Branko Gavella smatra da „Andrićeva *Spomen-knjiga hrvatskoga zemaljskog kazališta* predstavlja jedan od temelja hrvatske kazališne historiografije“.³⁰

²⁷ M[ate] U[jević], n. dj., str. 431.

²⁸ Branimir Livadić, „Kazališna umjetnost“, *Naša domovina*, sv. 2, Zagreb, 1943., str. 782.

²⁹ Isto, str. 792-793.

³⁰ Branko Gavella, „Hrvatska kazališna kritika i stručna književnost“, *Naša domovina*, sv. 2, Zagreb, 1943., str. 816.

Godine 1969. objavljeno je enciklopedijsko izdanje Hrvatsko narodno kazalište 1894. – 1969. u kojemu je Ljudevit Galic potpisao natuknicu o Nikoli Andriću.³¹ Uz životopisne podatke autor natuknice ističe da je Andrić „kao dramaturg nastojao oko čistoće jezika i pravilnog akcenta; razvio značajnu prevodilačku aktivnost, pa je za potrebe dramskog repertoara preveo više od šezdeset kazališnih djela“.³²

Pregledom enciklopedijskih izdanja s natuknicom o Nikoli Andriću nalazimo da je 1972. o Nikoli Andriću objavljena natuknica u *Leksikonu pisaca Jugoslavije* kojoj je autor Nedjeljko Mihanović.³³ Cjelovitiji prikaz života i rada Nikole Andrića u Hrvatskoj objavio je isti autor desetak godina kasnije, točnije godine 1983. u *Hrvatskome biografskom leksikonu*,³⁴ u kojoj se navodi detaljan piščev životopis iz kojega je razvidno da je Nikola Andrić, sin Mate, remenara i suca, i Julijane, rođ. Mađarević, rođen 5. prosinca 1867. u Vukovaru te da je u rodnome gradu polazio pučku školu, a gimnaziju završio u Osijeku. Dobivši potporu zemaljske vlade, odlazi 1887. u Beč, gdje kod V. Jagića, A. Mussafia i G. Meyer-Lübkea studira slavistiku i romanistiku. Romanistiku studira i na *Sorbonni* te na *Collège de France* (1889.). Diplomirao je u Beču 1891.; državni profesorski ispit iz hrvatskoga i francuskoga jezika položio je 1894., a doktorirao 1897. temom *Prijevodna beletristika u Srba od godine 1777–1847* (Vienac 1892.).

Mihanović izvještava o Andrićevu radnom iskustvu, iznoseći podatke da je najprije radio kao suplent za hrvatski i francuski jezik na realnoj gimnaziji i višoj trgovačkoj školi u Zemunu (1891. – 1893.). Na prijedlog Stjepana Miletića postaje 1894. dramaturg Hrvatskoga zemaljskog kazališta u Zagrebu i na toj dužnosti ostaje do 1899. S Miletićem je 1898. osnovao Glumačku školu u Zagrebu na kojoj uz prekide predaje do 1926. Godine 1899. postaje predavač hrvatskoga i latinskoga jezika te svjetske književnosti na ženskome liceju u Zagrebu. Od 1901. do 1907. ponovno je dramaturg Hrvatskoga zemaljskog kazališta u Zagrebu. Jedan je od osnivača (1907.) i upravitelj osječkoga Hrvatskog narodnog kazališta (do 1908.). Zatim postaje profesor u Prvoj realnoj gimnaziji i Glumačkoj školi u Zagrebu.³⁵

Kao član redakcije *Narodnih novina* (1909. – 1913.) uređivao je prosvjetnu rubriku i feljton te pisao kazališne vijesti i recenzije o novijim knjigama. Godine 1913.

³¹ Ljudevit Galic, Andrić Nikola, *Hrvatsko narodno kazalište 1894. – 1969.*, IKP Naprijed / HNK – Zagreb, Zagreb, 1969., str. 167.

³² Isto.

³³ Usp. Nedjeljko Mihanović, Andrić Nikola. *Leksikon pisaca Jugoslavije*, sv. 1., A-Dž, Matica srpska, Novi Sad 1972., 72-73.

³⁴ Usp. N[edjeljko] Mih[anović], Andrić Nikola. *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 1, A-Bi, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1983., str. 132-134.

³⁵ Usp. isto, str. 132-133.

osnovao je i bio glavni urednik popularne *Zabavne biblioteke*. Andrić je povremeno obavljao i političke dužnosti; bio je vladin kazališni povjerenik i upravitelj Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu (1920. – 1921.) te pomoćnik ministra prosvjete S. Radića u Beogradu (1925. – 1926.). Umirovljen je 1927.³⁶

O raznovrsnosti Andrićevih interesa govori činjenica da je bio član i dužnosnik mnogih društava: osnivač i starješina Matice hrvatskih kazališnih dobrovoljaca, predsjednik Matice hrvatske, predsjednik Društva hrvatskih književnika i Društva prijatelja Poljske. Odlikovan je viteškim redom Sv. Save (Beograd 1895.) i poljskim ordenom I. reda *Polonia restituta*.³⁷

U povodu otvaranja nove kazališne zgrade u Zagrebu 1895. napisao je *Spomen-knjigu*. Važniji su mu članci o J. Kundeku (*Život*, 1900.), J. Tomboru, A. Veberu (*Narodne novine*, 1906.) i o zaboravljenim književnicima apsolutizma (*Hrvatska*, 1906.) te studije o M. Maruliću (1901.) i P. Solariću (1902.). Na poziv predsjednika Matice hrvatske T. Smičiklasa (1894.) prihvatio se redigiranja i izdavanja biblioteke *Hrvatskih narodnih pjesama* (šest knjiga), poprativši je raspravom o motivima, jeziku i etosu u našoj narodnoj poeziji.

Kao utemeljitelj i urednik *Zabavne biblioteke* (1913. – 1942.), izdao je 603 knjige s prijevodima vodećih svjetskih autora; sam je preveo više od 60 romana i pripovijedaka te isto toliko drama (pretežno s francuskoga, njemačkoga i ruskoga). Andrićev glavni jezikoslovni rad je *Branitelj jezika hrvatskoga* (1911.), a leksikografski, rječnik *Šta je šta* (s I. Velikanovićem). Kritičari su Andrića nazvali poliglotom i eruditom čiji je književnopovijesni i esejistički rad nadmašio beletristički. Istaknuta je njegova zasluga za unapređenje hrvatskoga kazališnog života.³⁸

Kratka nepotpisana leksikonska obavijest o Nikoli Andriću s njegovim portretom objavljena je godine 1996. u *Hrvatskome leksikonu*.³⁹ U natuknici objavljenoj godine 1999. u *Hrvatskoj enciklopediji*⁴⁰ navodi se da je hrvatski književnik, filolog i prevoditelj Nikola Andrić studirao slavistiku i romanistiku u Beču i Parizu, doktorirao 1897. u Beču te je na poziv Stjepana Miletića postao dramaturg Hrvatskoga zemaljskoga kazališta u Zagrebu (1894. – 1898.; 1901. – 1907.). Godine 1898. osnovao je s Miletićem Glumačku školu, na kojoj je i sam predavao niz godina. Jedan je od osnivača

³⁶ Usp. isto.

³⁷ Usp. isto.

³⁸ Usp. isto.

³⁹ Usp. Andrić, Nikola. *Hrvatski leksikon*, I. svezak, A-K, Naklada leksikon d.o.o. Zagreb, 1996., str. 17.

⁴⁰ Usp. Andrić, Nikola, *Hrvatska enciklopedija*, sv. 1, A-Bd, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1999., str. 243

te prvi upravitelj HNK-a u Osijeku (1907.). Pokrenuo je 1913. popularnu *Zabavnu biblioteku* i bio njezin glavni urednik sve do smrti. U tome je razdoblju u njoj objavljeno više od 600 svezaka uglavnom prevedenih romana, ali i domaće beletristike. Biblioteka je imala veliku ulogu u oblikovanju ukusa domaće čitateljske publike. Bio je predsjednik Društva hrvatskih književnika, a 1925. – 1926. i pomoćnik ministra prosvjete Stjepana Radića u Beogradu. Autor natuknice, ocjenjujući Andrićev stvaralački opus, nalazi da su njegovi „književnopovijesni i jezikoslovni radovi mnogo vrijedniji od beletrističkih“ te da mu je „najpoznatije djelo *Branič jezika hrvatskoga* (1911.), jezični savjetnik koji karakterizira otklon od leksičkoga normativizma hrvatskih vukovaca. Dao je i vrijedan prilog leksikografiji (*Šta je šta*, 1938., s I. Velikanovićem), prvi slikovni rječnik hrvatskoga jezika.“⁴¹

Nikola Andrić uspješno je djelovao na različitim područjima. Kao dvadesetogodišnjak godine 1887. u *Srijemskome Hrvatu* objavio je crticu *Lov na sjedečke*, parodiju istoimene Korajčeve humoreske. Od 1888. redovito je surađivao u *Vijencu* oglecima iz francuske književnosti. Prva knjiga, *U vagonu* (1891.), okupila je mladenačke feljtone i nema veće umjetničke vrijednosti. Nešto su uspjeliji njegovi putopisi *Od Balkana do Montblanca* (I–II, 1927.) (s autobiografijom *Redaktor o autoru*), premda često opterećeni suvišnim podacima. U knjizi *Pod apsolutizmom* (1906.) sintetizirao je hrvatsku književnu produkciju u vrijeme Bachova apsolutizma (1851. – 1860.), a u studiji *Izvori starih kajkavskih drama* (*Rad JAZU*, 146, 1901.) traga za manje poznatim, pretežito njemačkim predlošcima kajkavskih drama iz XVIII. stoljeća. Objavio je i knjigu o nastajanju svjetovne književnosti u Slavoniji (*Iz ratničke književnosti hrvatske*, 1902.), monografiju o srpskome piscu P. Solariću te *Spomen-knjigu Hrvatskog zemaljskog kazališta pri otvaranju nove kazališne zgrade* (1895.). Priredio je sedam knjiga hrvatskih narodnih pjesama te objavio niz prijevoda s francuskoga, njemačkoga i ruskoga jezika.

Godine 2010. objavljen je prvi svezak *Hrvatske književne enciklopedije* u kojoj o Nikoli Andriću piše Miroslav Šicel.⁴² Uz ostale podatke Šicel navodi da je Andrić bio urednik biblioteke *Hrvatske narodne pjesme* u izdanju Matice hrvatske. „Serijom članaka ‘Sabirači Matičinih hrvatskih narodnih pjesama’ u *Glasi Matice hrvatske* Andrić je ulazio u oštru polemiku o podrijetlu nekih pjesama (1909.).“⁴³ Kao djela pisana filološko-pozitivističkim postupkom Šicel navodi Andrićeve studije o Marku Maruliću (1901.) i P. Solariću (1902.).

⁴¹ Isto.

⁴² Usp. Miroslav Šicel, Andrić, Nikola, *Hrvatska književna enciklopedija*, sv. 1, A-GI, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2010., str. 32-33.

⁴³ Isto, str. 32.

ANDRIĆEVA AUTOBIOGRAFIJA – REDAKTOR O AUTORU

U prikaz recepcije Nikole Andrića na neki se način ušuljao jedan pomalo bizaran tekst. Naime u putopis *Od Balkana do Montblanca* (I–II, 1927.) Andrić je uključio i svoj autobiografski tekst *Redaktor o autoru*. Sumirajući u njemu plodove svoga pozamašna rada, držao je promašenim i izgubljenim samo šestomjesečno bavljenje politikom u svojstvu zamjenika ministra Stjepana Radića u Beogradu, kada je „ispao iz prirodnoga kolosijeka, pa danas ni sam ne može razumjeti, kako se dao navrkati, da pođe na jedan položaj, na kojemu je – hoćeš-nećeš – morao dolaziti u najbliži doticaj s notornim političarima, od kojih se uvijek uporno klonio, držeći da savjestan i radin čovjek može mnogo dobra privrijediti svome narodu, a da otvoreno i ne zapisuje dušu nikakvoj političkoj grupi, pa da onda mijenja kabanicu prema vjetru“.⁴⁴ Glasujući za one koji će „zdravim mišljenjem i čistoćom svojih značajeva donijeti najviše koristi narodu“ – bio je „i ostao samo kulturni radnik i dobar Hrvat“.⁴⁵

Andrić nije prezao upustiti se u žestoku polemiku s neistomišljenicima, braneci odlučno vlastita uvjerenja. Ulazio je u polemike sa Živanovićem, Vrhovcem, Subotićem i Pavlovićem, gdje su mu podmetane političke tendencije, polemizirao je i s Milivojem Dežmanom, Stjepanom Ivšićem, Matom Lisičarom, Ivanom Nevistićem. Znao se naljutiti i zbog osobnih razloga, primjerice na urednika *Jutarnjega lista* jer je njegov jubilej proglasio godinu dana prije roka. Referirajući se na činjenice iz preuranjena jubilarne članka, progovara objektivno o sebi, ali i o drugima. Osporavajući pripisana mu priznanja za rad u Matici hrvatskih kazališnih dobrovoljaca, tvrdi da zasluge pripadaju Freudenu, ali se ne odriče zasluga za *Zabavnu biblioteku*, što će ga ponukati da progovori o tome kako i zašto je ona nastala te na kakva je ograničenja u realnim prilikama nailazio. Započeo je s ruskim klasikom Dostojevskim, no odziv je bio slab, pa je nakon „svake druge knjige s ozbiljnom literarnom vrijednošću“⁴⁶ morao posegnuti za onom koja će se čitati i prodavati. Ponosan je što je hrvatskomu čitateljstvu ponudio Hamsuna, Wildea, Žeromskoga, Francea, Kiplinga, Londona, Barbussea i stotine svijetlih imena. Ocrtavajući zorno opadanje književne recepcije, kaže: „Izdavao sam po 24 knjige na godinu, a kad je prevladao sport i kino, spao sam na 12 pa na 6 knjiga“.⁴⁷

Potpuno su neutemeljeni polemički stavovi Ivana Nevistića, koji je prema *Zabavnoj biblioteci* iskazao neprimjerenu žestinu i netrpeljivost. Posegnuvši za ishitrenim

⁴⁴ Nikola Andrić, *Redaktor o autoru*, n. dj. (bilješka 5), str. 376.

⁴⁵ Isto.

⁴⁶ Nikola Andrić, »Jubilarni ispravak Dra Nikole Andrića«, *Jutarnji list*, XXV(1936), br. 8932, str. 10.

⁴⁷ Isto.

dokazima, spočitava Andriću odsutnost kriterija, nepoznavanje svjetske literature i nisku razinu *Biblioteke* prilagođene tobože površnim i nezahtjevnim čitateljima ne-profilirana ukusa, ne uzevši u obzir da je ona otpočetka nosila epitet *zabavna*. Njegov je nasrtaj na Andrića primjer nenačelne kritike motivirane osobnim razlozima, gdje se iz uravnoteženo napisana Andrićeva teksta s predumišljajem izvlače navodi za grubo ironiziranje pisca.⁴⁸ Srećom, za svoj je izdavački pothvat polučio Andrić znatno više pohvala, posebice u jubilarnim osvrtima, te prigodom 500. izdanja, kada tisak govori o „heroju knjige“, a *Biblioteku* proglašava „velikom kulturnim djelom“.⁴⁹ Sveučilišni profesor, književnik i teatrolog Dragan Mucić donosi zanimljiv podatak o 27 napisa u našim listovima i časopisima u povodu 25. obljetnice *Zabavne biblioteke* 1937., kada su svi s poštovanjem i pohvalama pisali o nesvakidašnjem jubilarcu, što zacijelo nije bilo motivirano samo prigodnim razlozima.⁵⁰

***

Počast Nikoli Andriću iskazana je godine 1967. proslavom 100. obljetnice njegova rođenja kada mu je u rodnom Vukovaru otkriveno spomen-poprsje.⁵¹ Društvo književnika hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija, Grad Vinkovci, Hrvatske šume i Slavonska naklada *Privlačica* u okviru Dana Josipa i Ivana Kozarca u Vinkovcima 3. listopada 2002. održali su okrugli stol „Književno djelo Nikole Andrića“, nakon kojega je objavljen zbornik radova priopćenih na skupu.⁵²

Osobit zamah recepciji Nikole Andrića ostvaren je godine 2001. uvrštenjem izbora iz njegova stvaralačkog opusa u knjigu *Jezikoslovne rasprave i članci*⁵³ objavljene u okviru uglednoga nakladničkoga projekta *Stoljeća hrvatske književnosti* Matice hrvatske, dakle u knjigu koja mu, kako to navodi njezin priređivač Marko Samardžija, „bez obzira na sve njegove propuste, pogreške ili nedosljednosti, trajno osigurava

⁴⁸ Usp. Ivan Nevistić, „Vječna varka i Zabavna biblioteka; Dr. Nikola Andrić i *Zabavna biblioteka*“, *Vijenac*, VI(1928), br. 6, str. 227–278; br. 7/8, str. 363–364.

⁴⁹ „500 svezaka *Zabavne biblioteke*: Heroj knjige, Jubilej velikog kulturnog djela“, *Jutarnji list*, XX(1931), br. 6911, str. 8.

⁵⁰ Dragan Mucić, „Kako je dr Nikola Andrić napustio HNK u Osijeku 1908. godine“, *Revija*, IX(1969), br. 1, 45–63, Osijek.

⁵¹ Brane Crljenjak, „Bista Nikole Andrića“, *Revija*, V(1965), br. 1, 103–104, Osijek; „*Parizanin s Vuke*, Prigodom 100-god. rođenja Nikole Andrića“, *Revija*, VII(1967), br. 6, 98–105, Osijek.

⁵² *Dani Josipa i Ivana Kozarca, Zbornik za 2002. godinu*, SN „Privlačica“, Vinkovci, 2003.

⁵³ U knjizi osmorice hrvatskih filologa Andrić je zastupljen s pet priloga: „Hrvatske narodne pjesme“, „Književni rad Adolfa Vebera“, „Jedan narod treba i jednu književnost da ima“, „Koje nam beogradske riječi ne trebaju“, „Redaktor o autoru“, u knjizi: Franjo Iveković, Ivan Broz, Tomo Maretić, Vatroslav Rožić, Milan Rešetar, Antun Radić, Nikola Andrić, Dragutin Boranić, *Jezikoslovne rasprave i članci*, priredio Marko Samardžija, *Stoljeća hrvatske književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb, 2001., str. 427–472.

mjesto među hrvatskim filozofima⁵⁴. U novije doba o Andrićevu stvaralaštvu objavljeno je nekoliko važnijih prinosa među kojima je studija Katice Čorkalo (*Svestrani naš Vukovarac Nikola Andrić*, 2011.) te disertacija Vesne Vujić (*Jezik i jezikoslovlje Nikole Andrića*, 2014.).

Važan prinos recepciji Nikole Andrića ostvaren je 2022. kada je pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti / Razreda za književnost, a u organizaciji Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu uz brojne suorganizatore, u Zagrebu, Vukovaru i Pečuhu od 20. do 22. listopada održan Znanstveni skup o Nikoli Andriću kao 19. znanstveni skup u nizu *Hrvatski književni povjesničari* nakon kojega slijedi objavljivanje *Zbornika o Nikoli Andriću* (ur. T. Maštović) s tridesetak znanstvenih i stručnih priloga o uglednome znanstveniku i svestranome kulturnome djelatniku.

LITERATURA

Djela Nikole Andrića:

Prijevodna beletristika u Srba od godine 1777–1847. Zagreb, 1892. – *U vagonu* (pseud. Miloje Fruškogorac). Zemun, 1894. – *Spomen-knjiga Hrvatskoga zemaljskog kazališta*. Zagreb, 1895. – *Odgovor na odgovor Živanovića. Prilog konačnome sporazumu*. Zagreb, 1899. – *Izvori starih kajkavskih drama*. Rad JAZU, Zagreb, 1901., 146, str. 1–77. – *Značenje Marka Marulića*. Zagreb, 1901. – *Iz ratničke književnosti hrvatske*. Zagreb, 1902. – *Život i književni rad Pavla Solarića*. Rad JAZU, Zagreb, 1902., 150, str. 103–194. – *Pod apsolutizmom Historija šestoga decenija hrvatske književnosti (1850. – 1860.)*, Matica hrvatska, Zagreb, 1906., 127 str. – *Branik jezika hrvatskoga*. Zagreb, 1911. – *Od Balkana do Montblanca*, 1–2. Zagreb, 1927. – *Šta je šta. Stvarni hrvatski rječnik u slikama* (suautor Iso Velikanović). Zagreb, 1938.

Literatura o Nikoli Andriću:

- Ivan Nevistić, „Vječna varka i Zabavna biblioteka; Dr. Nikola Andrić i *Zabavna Biblioteka*“, *Vijenac*, VI, br. 6, str. 227–278; br. 7/8, str. 363–364, Zagreb, 1928.
- Anonim, „500 svezaka *Zabavne biblioteke*: Heroj knjige, Jubilej velikog kulturnog
- Djela“, *Jutarnji list*, XX, br. 6911, str. 8, Zagreb, 1931.

⁵⁴ M. Samardžija, „Predgovor“ u knjizi *Jezikoslovne rasprave i članci*, n. dj., str. 420.

- Mate Ujević, *Hrvatska književnost, Pregled hrvatskih pisaca i knjiga sa slikama*,
- Jeronimska knjižnica, uređuje dr. Josip Andrić, knj. 364., Zagreb, 1932., br. str. 208
- Nikola Andrić, »Jubilarni ispravak Dra Nikole Andrića«, *Jutarnji list*, XXV, br. 8932, str. 10, Zagreb, 1936.
- M[ate] U[jević], Andrić Nikola, *Hrvatska enciklopedija*, sv. 1, Naklada Konzorcija Hrvatske enciklopedije, Zagreb, 1941., str. 431-432
- Branimir Livadić, „Kazališna umjetnost“, *Naša domovina*, sv. 2, Zagreb, 1943., str. 782, 792-793.
- Branko Gavella, „Hrvatska kazališna kritika i stručna književnost“, *Naša domovina*, sv. 2, Zagreb, 1943., str., 816.
- Nikola Andrić. *Bibliografiji rasprava, članaka i književnih radova* 1., 2. i 3. Zagreb 1956., 1957. i 1959.
- Antun Barac, *Hrvatska književnost. Književnost pedesetih i šezdesetih godina*, JAZU, Zagreb, 1960., str. 125,134, 145, 160, 163-165, 167, 176, 203, 204, 205, 206.
- Brane Crlenjak, „Bista Nikole Andrića“, *Revija*, V, br. 1, str. 103–104, Osijek, 1965.
- „*Parižanin s Vuke*, Prigodom 100-god. rođenja Nikole Andrića“, *Revija*, VII, br. 6, str. 98–105, Osijek, 1967.
- Dragan Mucić, »Kako je dr Nikola Andrić napustio HNK u Osijeku 1908. godine«, *Revija*, IX, br. 1, str. 45– 63, Osijek, 1969.
- Ljudevit Galic, Andrić Nikola, *Hrvatsko narodno kazalište 1894. – 1969.*, IKP
- Naprijed / HNK – Zagreb, Zagreb, 1969., str. 167.
- Nedjeljko Mihanović, Andrić Nikola. *Leksikon pisaca Jugoslavije*, sv. 1., A-Dž, Matica srpska, Novi Sad 1972., str. 72-73.
- Miroslav Šicel, *Hrvatska književnost*, Školska knjiga, Zagreb, 1982.
- N[edjeljko] Mih[anović], Andrić Nikola. *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 1, A-Bi,

- Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1983., str. 132-134.
- Ivo Frangeš, *Povijest hrvatske književnosti*, Nakladni zavod Matice hrvatske /
- Cankarjeva založba, Zagreb – Ljubljana, 1987., str. 185, 199
- Slavko Ježić, *Hrvatska književnost od početka do danas 1100 – 1941*. Naklada A.
- Velzek, Zagreb, 1944., ponovljeno izdanje, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1993., str. 227, 255, 295, 302, 303, 321, 362.
- Anonim, Andrić, Nikola. *Hrvatski leksikon*, I. svezak, A-K, Naklada leksikon d.o.o.
- Zagreb, 1996., str. 17.
- Miroslav Šicel, *Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća*, Školska knjiga, Zagreb, 1997.
- Anonim, Andrić, Nikola, *Hrvatska enciklopedija*, sv. 1, A-Bd, Leksikografski zavod
- *Miroslav Krleža*, Zagreb, 1999., str. 243
- Marko Samardžija, „Predgovor“ u knjizi *Jezikoslovne rasprave i članci*, u knjizi
- osmorice hrvatskih filologa u kojoj je Andrić zastupljen s pet priloga: „Hrvatske narodne pjesme“, „Književni rad Adolfa Vebera“, „Jedan narod treba i jednu književnost da ima“, „Koje nam beogradske riječi ne trebaju“, „Redaktor o autoru“, u knjizi: Franjo Iveković, Ivan Broz, Tomo Maretić, Vatroslav Rožić, Milan Rešetar, Antun Radić, Nikola Andrić, Dragutin Boranić, *Jezikoslovne rasprave i članci*, priredio Marko Samardžija, *Stoljeća hrvatske književnosti*, Matica hrvatska, Zagreb, 2001., str. 427–472.
- *Dani Josipa i Ivana Kozarca, Zbornik za 2002. godinu*, SN »Privlačica«, Vinkovci,
- 2003.
- Dubravko Jelčić, *Povijest hrvatske književnosti*, Naklada Pavičić, Zagreb, 2004., str.
- 337, 655.
- Miroslav Šicel, *Povijesti hrvatske književnosti XIX. stoljeća. Knjiga I. Od Andrije*
- *Kačića Miošića do Augusta Šenoje (1750. – 1881.)*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2004., str. 64, 116, 120, 128.
- Slobodan Prosperov Novak, *Povijesti hrvatske književnosti*, sv. II., *Između Pešte, Beča i Beograda*, Marijan tisak, Split, 2004., str. 105.
- Miroslav Šicel, „Andrić, Nikola“, *Hrvatska književna enciklopedija*, sv. 1, A-Gl,
- Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2010., str. 32-33.

RECEPTION OF NIKOLA ANDRIĆ

Abstract

The Croatian writer, philologist, translator, teatrologist and journalist, Nikola Andrić has most often been written about in the context of his anniversaries. Examining Andrić's diverse literary, theatrical, and cultural contributions, numerous critics emphasize that he was a polyglot and erudite whose work in literary history and essay writing surpassed his fiction. His contributions to the development of Croatian theater life are particularly highlighted, both in Zagreb and in Osijek, where he was the founder and first director of the Croatian National Theatre.

In the histories of Croatian literature, Andrić is only marginally mentioned, with some key information about his rich cultural work. Exceptionally, Mate Ujević, in the first volume of *Hrvatska enciklopedija* (*Croatian Encyclopedia*, 1941) and Slavko Ježić, in his *Hrvatska književnost* (*Croatian Literature*, 1944), highlight Andrić's work as a critic and literary historian, his contributions to the study of the Croatian literary language, as well as his efforts in publishing folk songs. They particularly emphasize his initiative in establishing *Zabavna biblioteka* (Entertainment Library), which published over six hundred volumes of world literature.

In recent times, several significant contributions have been made to the study of Andrić's work, including Katica Čorkalo's study "Svestrani naš Vukovarac Nikola Andrić" ("Our Versatile Fellow Citizen from Vukovar, Nikola Andrić", 2011) and Vesna Vujić's dissertation *Jezik i jezikoslovlje Nikole Andrića* (*The Language and Linguistics of Nikola Andrić*, 2014). A major contribution to the reception of Nikola Andrić was the Scientific Conference on Nikola Andrić, held in Vukovar, Zagreb and Pécs from October 20 to 22, 2022, as the 19th conference in the series *Hrvatski književni povjesničari* (*Croatian Literary Historians*). The conference was subsequently accompanied by the publication of the *Proceedings on Nikola Andrić* (edited by T. Maštrović), which encompasses around thirty scientific and professional contributions regarding this distinguished scholar and multifaceted cultural figure.

Keywords: Nikola Andrić, reception of literary and cultural activity